

Zaangażowanie Sił Zbrojnych RP w rozwiązywanie konfliktów na świecie w coraz bardziej skomplikowanym środowisku politycznym, wojskowym, społecznym, ekonomicznym i kulturowym w ciągu kilku ostatnich dekad znacznie wzrosło. Z tego powodu struktury wojskowe i cywilne powinny formować odpowiednio przygotowane do charakteru misji kontyngenty. Ważne są także kompetencje, odpowiednie przygotowanie oraz umiejętności i wszechstronna wiedza uczestników operacji, które stają się istotnym elementem w trakcie kwalifikacji do wykonywania zadań w środowisku wielonarodowym.

W latach 90. ubiegłego stulecia pojawiły się nowe wyzwania i zagrożenia dla pokoju i stabilności międzynarodowej. Są to przede wszystkim konflikty religijne, kryzysy ekonomiczne, zachwiania stabilności politycznej, przemoc i łamanie praw człowieka, rozprzestrzenianie broni masowego rażenia, terroryzm i zorganizowana przestępczość międzynarodowa oraz coraz częstsze konflikty etniczne. Zapobieganie konfliktom, tworzenie, utrzymanie pokoju i jego wymuszanie rodzi inne wyzwania niż w przeszłości – przede wszystkim przekształceniu podlegają funkcje i zadania, w obliczu których stają współczesne siły zbrojne. Wcześniejsze operacje pokojowe, odbywające się głównie pod auspicjami ONZ, polegały na zachowaniu specyficznej równowagi i były następstwem międzynarodowych mediacji przeprowadzonych w wyniku konfliktów zbrojnych w celu wstrzymania ognia lub podpisania porozumienia pokojowego. Współczesne szeroko pojęte operacje wsparcia pokoju (według terminologii NATO) są procesem bardziej dynamicznym, podejmowane często w trudnych okolicznościach, dążą do zainicjowania przemian politycznych, ekonomicznych i społecznych.

Współczesne kryzysy są powiązane głównie z działaniami asymetrycznymi i hybrydowymi, terroryzmem, problemami humanitarnymi, zdobywaniem bogactw naturalnych, bezpieczeństwem obywateli oraz stabilnością niezbędną do utrzymania demokratycznych rządów. Wpływa to na bezpieczeństwo światowe i wymaga odpowiednich działań mandatowych i stabilizacyjnych. Potwierdzeniem powyższej tezy jest zwiększające się zaangażowanie sił zbrojnych w operacje mające na celu zapobieganie narastaniu konfliktów i reagowanie w sytuacjach kryzysowych na całym świecie. Wskazuje się na rosnące wymagania wobec działań prowadzonych *ad hoc*, które w sposób szczególny wpływają na zapewnienie bezpieczeństwa. Należy jednak pamiętać, że przed wprowadzeniem wojska w rejon konfliktu należy wykorzystać miękkie narzędzia, do których można zaliczyć dyplomację, mediacje, negocjacje oraz rozmowy ze stronami konfliktu.

Warto podkreślić, że organizacje międzynarodowe zajmujące się szeroko pojętym obszarem bezpieczeństwa (np. NATO, ONZ, UE) w coraz większym stopniu są zmuszone do przeciwdziałania zagrożeniom w miejscu ich powstawania.

Oznacza to konieczność uzyskania i rozwijania zdolności do efektywnych i skutecznych działań ekspedycyjnych. Stąd też organizacje te dążą do stworzenia stałych fundamentów bezpieczeństwa europejskiego, w których państwa realizują wspólne projekty na rzecz umacniania bezpieczeństwa i stabilności międzynarodowej. Ich działania w ramach reagowania kryzysowego i operacji pokojowych powinny wspierać się nawzajem i uzupełniać. Podczas prac nad nowymi koncepcjami strategicznymi uwzględniać się powinno wielorakie spektrum zagadnień związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa, wliczając w to czynniki polityczne, gospodarcze i społeczne. Wyraźnie widać, że organizacje międzynarodowe dostosowują się do nowych wyzwań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa na świecie. Podejście to stwarza podstawę do efektywnej realizacji najważniejszych zadań w sferze bezpieczeństwa międzynarodowego oraz wzmocnienia wysiłków zmierzających do rozwinięcia skutecznej współpracy głównie pomiędzy europejskimi i euroatlantyckimi organizacjami międzynarodowymi.

Koncepcje strategiczne NATO stawiają nowe i coraz trudniejsze wyzwania przed siłami zbrojnymi państw członkowskich i partnerstwa dla pokoju. W *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP* z 2014 roku podkreśla się, że system obronny państwa, a zwłaszcza siły zbrojne służą zapewnieniu bezpieczeństwa kraju, niosą pomoc sojuszniczą zgodnie z art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego oraz uczestniczą w realizacji zobowiązań sojusznicznych. Współdziałają w zapewnieniu bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia atakami terrorystycznymi na terytorium Polski oraz biorą udział w działaniach koalicji antyterrorystycznej na obszarze NATO i poza nim. Ponadto udział Polski w obronie kolektywnej oraz wspieranie polityki ONZ, NATO i UE w dziedzinie reagowania kryzysowego i w działaniach stabilizacyjnych wiąże się z potrzebą uwzględnienia w planowaniu strategicznym rozszerzonego spektrum zagrożeń.

Nasze Kontyngenty Wojskowe ze względu na 65. letni udział w misjach pokojowych i operacjach reagowania kryzysowego mają bogate doświadczenie w prowadzeniu takich działań, jednak zmieniające się uwarunkowania wymuszają permanentne szkolenia i zmiany w systemie przygotowania komponentów do pełnienia zadań poza granicami kraju. W czasie gdy polskie wojsko bierze udział w wielu operacjach poza granicami kraju, zasadna wydaje się analiza i ocena obecnego stanu przygotowania sił zbrojnych do wykonywania zadań w środowisku międzynarodowym w aspekcie przyszłych wyzwań i zagrożeń.

Zmieniające się uwarunkowania społeczne i konieczność współpracy środowiska wojskowego z cywilnym w celu uzyskania efektu synergii, ukierunkowanego na osiągnięcie sukcesu misji, powodują, że niezbędna jest analiza stosunkowo

nowego zjawiska w polskiej armii, czyli współpracy cywilno-wojskowej CIMIC¹. Istotne jest zrozumienie zasad działania grup CIMIC i PRT², realizowanego przez nie zakresu wykonywanych zadań i projektów oraz znaczenia dla całej misji.

W obecnym i przyszłym środowisku bezpieczeństwa, w którym coraz większą rolę odgrywają i będą odgrywać działania niekinetyczne, niezbędna stała się współpraca tych dwóch grup – i to zarówno na poziomie samej misji – w jednej grupie zadaniowej, ramię w ramię pracując osoby wojskowe i cywilne, wykonując podobne zadania (grupy/zespoły CIMIC), jak i „na zewnątrz” operacji – czyli w kwestiach współpracy z otoczeniem (władze i ludność lokalna, przedstawiciele mediów itp.). Wymagało to wprowadzenia pewnych zmian organizacyjnych i odpowiednich uwarunkowań prawnych, by taka współpraca mogła zostać nawiązana. Konieczna była także zmiana mentalności – otwarcia się wojska na środowisko cywilne, z którego strony musiała nastąpić akceptacja obecności żołnierzy – postrzegania ich jako osób niosących pomoc a nie intruzów.

To właśnie dzięki dobrze wykonywanej pracy grup CIMIC i PRT podczas uczestnictwa Polskich Sił Zbrojnych w operacjach na całym świecie udało się budować pozytywny wizerunek misji, zdobywać zaufanie ludności lokalnej, która, otrzymawszy realną pomoc ze strony żołnierzy, obdarzała ich wdzięcznością i zaufaniem, co automatycznie było przenoszone na całą misję. Zatem dobrze spełnione zadanie przez grupę CIMIC miało bezpośredni wpływ na osiągnięcie celów operacji. Bardzo istotne jest, aby zespoły CIMIC składały się także z wysoko wykwalifikowanych specjalistów cywilnych w takim zakresie, jaki jest główny mandat misji (budownictwo, szkolnictwo, itp.). Równie istotne wydaje się skonstruowanie klarownych i możliwie najmniej skomplikowanych procedur realizacji projektów CIMIC. Z przeprowadzonych wśród żołnierzy CIMIC badań wynika także, że cenią oni odpowiednie przygotowanie do wykonywania zadań z obszaru współpracy cywilno-wojskowej na misji oraz że niezwykle istotne jest zapoznanie się z dokładnymi wytycznymi dotyczącymi szczegółowych zadań CIMIC podczas danej operacji.

1 CIMIC – Civil-Military Cooperation.

2 PRT – Provincial Reconstruction Team.